

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobce: V. T.,** zastoupeného JUDr. Alenou Lasotovou, advokátkou se sídlem Ostrava, Přívozská 10, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3,** o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 24 Az 2001/2003 – 23 ze dne 12. 12. 2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni stěžovatele advokátce JUDr. Aleně Lasotové **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1075 Kč, která jí bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí z účtu Nejvyššího správního soudu. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese stát.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-3992/VL-19-08-2003 ze dne 28. 8. 2003. Tímto správním rozhodnutím byla žádost stěžovatele o udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších

předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 325/1999 Sb.“) zamítnuta jako zjevně nedůvodná, neboť stěžovatel ve správním řízení neuváděl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb. Soud dospěl k závěru, že jediným důvodem žádosti o azyl byla v jeho případě snaha vyhnout se ekonomickým problémům na Ukrajině a nebezpečí soudního a právního vyhoštění z České republiky. Soud se se žalovaným ztotožnil, že takový důvod nelze podřadit pod žádný z důvodů uvedených v § 12 cit. zákona. Žalovaný tedy podle soudu nepochybil, jestliže žádost stěžovatele zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona. Soud rovněž nezjistil žádné procesní pochybení žalovaného či to, že by si žalovaný pro své rozhodnutí neopatřil dostatek důkazů. K žádosti o přehodnocení možnosti udělení tzv. humanitárního azylu podle § 14 cit. zákona soud uvedl, že udělení tohoto azylu není nárokové a rozhodnutí o tomto azylu nepodléhá soudnímu přezkumu. Vzhledem k těmto skutečnostem krajský soud v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu v celém rozsahu. Uvádí, že při projednávání jeho žádosti o azyl došlo k pochybení správního orgánu. Žalovaný podle něj nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl. Dále má stěžovatel za to, že důkazy, které si žalovaný opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, čímž došlo opětovně k porušení § 32 odst. 1 správního řádu a dále § 34 odst. 1 téhož zákona; správní orgán tak podle stěžovatele nemohl správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět. Stěžovatel dále dovozuje, že rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. neexistuje logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. Z uvedených důvodů je správní rozhodnutí dle názoru stěžovatele nezákonné. Na podporu svých tvrzení odkázal stěžovatel na čl. 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem pro uprchlíky v lednu 1992 v Ženevě. Stěžovatel navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žádost o udělení azylu byla stěžovatelem podána dne 16. 8. 2003 a pohovor k žádosti o udělení azylu na území České republiky byl se stěžovatelem proveden dne 26. 8. 2003 v přijímacím středisku V. L. Pohovor byl na žádost stěžovatele veden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočníka. V žádosti o udělení azylu stěžovatel za její důvod označil skutečnost, že na Ukrajině nic nemá, a to ani práci, ani bydlení, neboť bydlel ve starém domě, kde společně s ním žila jeho stará matka a invalidní bratr. Výslovně uvedl, že si potřebuje legalizovat pobyt v České republice, a proto žádá o azyl. Tyto důvody dále rozvedl v rámci pohovoru k žádosti o udělení azylu. Uvedl, že byl pro nadbytečnost propuštěn z práce; poté již nebyl zaměstnán a pomáhal svým rodičům na jejich hospodářství. Jeho matka pobírá starobní důchod a jeho bratr důchod invalidní. Ukrajinu opustil, neboť si nebyl schopen zajistit zaměstnání. Na Ukrajině nespatřuje pro sebe žádnou budoucnost, neví, co by tam měl dělat. Prostředky, které dostávala matka a bratr, nestačily pro celou rodinu, a proto se rozhodl opustit společnou domácnost. Příčinou tedy byly ekonomické důvody. Po ukončení platnosti víza pobýval v České republice nelegálně, za což mu bylo uděleno správní vyhoštění. Teprve poté požádal o azyl. Ve správním řízení stěžovatel rovněž vypověděl, že již při jeho první návštěvě České republiky mu bylo uděleno správní vyhoštění; protože však chtěl nadále pobývat v České republice, odjel na Ukrajinu,

kde si změnil příjmení, zajistil si nové cestovní doklady a do České republiky se vrátil pod novým jménem. Stěžovatel rovněž v průběhu správního řízení potvrdil, že proti němu nikdy nebylo vedeno správní řízení, že nikdy nebyl on ani nikdo jiný z rodiny členem politické strany či hnutí a že po návratu do vlasti se ničeho neobává, kromě ekonomických problémů.

Podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12. Podle § 16 odst. 2 cit. zákona lze takové rozhodnutí vydat nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení o udělení azylu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu důvodů uvedených v kasační stížnosti, avšak shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Podle zjištění Nejvyššího správního soudu v daném případě byly skutečně dány důvody pro zamítnutí žádosti stěžovatele jako nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb. Ve správním řízení bylo dostatečným způsobem zjištěno, že stěžovatel nemohl na Ukrajině získat zpět ztracenou práci, avšak tato nemožnost nebyla spojena s žádnou formou pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 cit. zákona, nýbrž vyplývala z celkové ekonomické situace na Ukrajině, resp. na tamním pracovním trhu. S tím souvisel i bytový problém, neboť stěžovatel žil se svou matou a invalidním bratrem, jímž však nemohl na provoz společné domácnosti přispívat. Z výpovědí stěžovatele lze jednoznačně seznat, že pouze tyto skutečnosti byly příčinou odchodu z Ukrajiny do České republiky. Dále soud z podkladů obsažených ve správním spise zjistil, že stěžovatel o azyl požádal až po delší době strávené v České republice, a to teprve tehdy, když mu bylo již po druhé uloženo vyhoštění ze země. Soud má zato, že v takovém případě lze hovořit o dvou motivech žádosti o azyl. Prvotním popudem pro opuštění země původu a zprostředkovaným důvodem, pro nějž stěžovatel požádal o azyl, byla jeho neutěšená ekonomická situace na Ukrajině. Bezprostředním impulsem pro podání žádosti byla v případě stěžovatele potřeba legalizovat si svůj pobyt v České republice v situaci, kdy mu hrozilo nucené vystěhování z důvodu uloženého vyhoštění. Žádné jiné důvody stěžovatel ve správním řízení ani v řízení o žalobě neuvedl. Nejvyšší správní soud se v plném rozsahu shoduje se závěrem žalovaného i krajského soudu, že důvody, jež vedly stěžovatele přímo nebo zprostředkovaně k podání žádosti a azyl, nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů, pro něž by bylo možné azyl podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. udělit. Stěžovatel totiž ve správním řízení nejen netvrdil, že by byl pronásledován nebo že by měl důvodné obavy z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 cit. zákona, nýbrž netvrdil ani to, že by byl vůbec pronásledován ve smyslu § 2 odst. 6 cit. zákona. Pro posouzení zjevné nedůvodnosti žádosti o udělení azylu

je rozhodující skutkový stav v okamžiku vydání rozhodnutí správního rozhodnutí. Za takových okolností byly ve správním řízení splněny zákonné podmínky proto, aby žalovaný ve lhůtě 30ti dnů ode dne zahájení správního řízení o udělení azylu přijal rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá porušení procesních předpisů správním orgánem, konkrétně § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu. Stěžovatel tak de facto dovozuje existenci důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tj. vad řízení spočívajících v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost. Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že je v něm založena žádost o udělení azylu, vlastnoručně psané tzv. důvody žádosti, jakož i protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu, který byl se stěžovatelem proveden. Informace obsažené v těchto listinách jsou podle Nejvyššího správního soudu dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí ve smyslu § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., neboť z nich jednoznačně vyplývá absence tvrzení azylově relevantních důvodů, která je podmínkou aplikace cit. ustanovení. Správní orgán má povinnost prověřit existenci důvodů pro udělení azyl ve smyslu § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 cit. zákona pouze tehdy, jestliže jsou důvody uvedené v § 12 cit. zákona žadatelem o azyl alespoň tvrzeny. V daném případě však důvody uvedené opakovaně stěžovatelem ve správním řízení žalovaný vyhodnotil tak, že nejde o důvody podřaditelné pod některý z důvodů uvedených v § 12 cit. zákona, a Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Jestliže stěžovatel ani netvrdil důvody, pro něž lze azyl podle zákona udělit, nelze po žalovaném požadovat, aby prováděl rozsáhlá dokazování, kterými by nad rámec vlastních tvrzení stěžovatele „dohledával“ jiné v úvahu přicházející důvody, pro něž stěžovatel o azyl ve skutečnosti žádá, neboť v takovém případě mu § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb. přímo ukládá žádost jako zjevně nedůvodnou zamítnout. Ve světle těchto úvah pak Nejvyšší správní soud posoudil rozhodnutí žalovaného a dospěl k závěru, že tento se porušení stěžovatelem označených ustanovení správního řádu nedopustil. Výpovědi samotného stěžovatele ve správním řízení představovaly potřebné podklady pro rozhodnutí a žalovaný tak dostál své povinnosti zjistit a přesně skutečný stav věci (§ 32 odst. 1 správního řádu). Žalovaný své rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu opřel zejména o vlastní výpovědi stěžovatele, které byly činěny po řádném poučení o významu výpovědi a o právech stěžovatele ve správním řízení a za přítomnosti tlumočníka do ruského jazyka. Stěžovateli bylo umožněno vyjádřit se k jiným podkladům pro vydání rozhodnutí (což odmítl) a svou výpověď nad rámec odpovědí na položené otázky doplnit. Lze tak konstatovat, že správní orgán použil k dokazování prostředků, které nepochybně vedly ke zjištění, resp. objasnění skutečného stavu věci, a které jsou v souladu se zákony, resp. byly zákonným způsobem získány a provedeny. Nedošlo tedy ani k porušení § 34 odst. 1 správního řádu. Samotné rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti o udělení azylu tedy vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci, a po ověření, že rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákony, orgánem k přijetí takového rozhodnutí příslušným a že obsahuje předepsané náležitosti, nemohl Nejvyšší správní soud přisvědčit ani námitce porušení § 46 správního řádu. Z uvedených důvodů je třeba rovněž odmítnout názor stěžovatele, že by se žalovaný dopustil porušení základní zásady správního řízení uvedené v § 3 odst. 4 správního řádu. Nejvyšší správní soud přitom zdůrazňuje, že porušení uvedených ustanovení správního řádu nelze v žádném případě dovozovat ze skutečnosti, že v odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné se žalovaný nezabýval důvody, které by případně mohly být azylově relevantní, avšak které stěžovatel o azyl ve správním řízení neuvedl, když naopak uváděl pouze důvody, které správní orgán vyhodnotil jako takové, které

prima facie neumožňují udělení azylu podle zákona č. 325/1999 Sb. Proto Nejvyšší správní soud neshledal naplnění stěžovatelem tvrzeného důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nezabýval se přitom odkazem na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem pro uprchlíky, a to proto, že stěžovatel žádným způsobem nespecifikoval vztah v kasační stížnosti citovaného článku uvedené publikace k jeho případu; za situace, kdy jedinými tvrzenými důvody žádosti o azyl byly důvody ekonomické, popř. snaha o legalizaci pobytu stěžovatele na území České republiky, je relevanci takového odkazu třeba odmítnout.

Pouze na okraj Nejvyšší správní soud uvádí, a v tomto ohledu se rozchází s názorem krajského soudu, aniž by to však mělo jakýkoliv vliv na jeho rozhodnutí v projednávané věci, že rozhodnutí o neudělení azylu podle § 14 zákona, tj. tzv. humanitárního azylu, soudně přezkoumatelné je. Nejvyšší správní soud sice potvrzuje, že na udělení humanitárního azylu neexistuje nárok a je věcí správního uvážení žalovaného, zda k jeho udělení přistoupí či nikoliv. Rozhodnutí správního orgánu, jež je založeno na zákonem stanoveném správním uvážení, však podléhá soudnímu přezkumu, a to právě v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického uvažování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Předmětem zkoumání soudu v řízení o žalobě proti rozhodnutí přijatému za použití správního uvážení je skutečnost, zda úsudek správního orgánu našel řádný odraz v odůvodnění správního rozhodnutí, aby bylo zřejmé, z jakých podkladů bylo vycházeno, jak tyto podklady byly vyhodnoceny a s jakým závěrem pro aplikaci právní normy připouštějící diskreční oprávnění správního orgánu. V daném, případě však žalovaný zamítl žádost stěžovatele o udělení azylu podle § 16 zákona č. 325/1999 Sb., a v takovém případě správní orgán nerozhoduje zvlášť o udělení humanitárního azylu podle § 14 cit. zákona. Jeho udělení připadá v úvahu pouze tehdy, jestliže žalovaný zkoumal existenci tvrzených důvodů pro udělení azylu, avšak tuto existenci neshledal. Naopak udělení azylu podle § 14 cit. zákona nepřipadá v úvahu tehdy, když se správní orgán vůbec existencí důvodů pro udělení azylu podle § 12 cit. zákona nezabýval, a to např. mimojiné proto, že je žadatel o azyl ani netvrdil (§ 16 odst. 1 písm. g/ cit. zákona). Žalovaný v daném případě výrok o neudělení azylu podle § 14 cit. zákona součástí svého rozhodnutí správně neučinil, a proto úvaha krajského soudu ohledně jeho přezkoumatelnosti je nejen nesprávná, nýbrž předně nadbytečná.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené tedy dospěl k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí bylo v souladu s § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona, ve vlastním řízení pak nezjistil naplnění důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé a rovněž s přihlédnutím k § 78b odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Hotové výdaje a odměnu za zastupování soudem ustanovené

zástupkyni stěžovatele platí stát (§ 35 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovené zástupkyni náleží v souladu s § 11 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za jeden úkon právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti, tj. převzetí a přípravu zastoupení, ve výši 1000 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 75 Kč za jeden úkon právní služby podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky, celkem tedy 1075 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese stát.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 23. března 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu